

Samarqand davlat Universiteti
Tarix fakulteti
Arxeologiya kafedrası

**O'zbekistonning g'arbiy hududlaridagi kon
metallurgiya yodgorliklari tarixi.**

mavzusidagi malakaviy bitiruv ishi

Bajardi:
Ilmiy rahbar:

Bo'tayev F.B.
Ergashev O.

- **MUNDARIJA**
- **KIRISH.**
- **I.BOB O'ZBEKISTONDA KON-METALLURGIYA SANOATINING O'RGANILISH TARIXI.**
 - 1.1.Qadim va o'rta asrlardagi kon-metallurgiya sanoati yozma manbalarda.
 - 1.2.Tosh davri O'zbekiston konchiligining shakllanishida ilk bosqich sifatida. Metallurgiyaning paydo bo'lishi.
 -
- **II.BOB O'ZBEKISTONDA KON-METALLURGIYA YODGORLIKLARI VA ULARNING TASNIFI.**
 - 2.1.O'zbekistonning sharqiy xududlaridagi kon-metallurgiya yodgorliklari (Farg'ona, Talas-Shelji, Choch).
 -
- **III.BOB. QADIM VA O'RTA ASRLARDA KON-METALLURGIYA ISHLAB CHIQARISHI TARAQQIYOTINING TARIXIY BOSQICHLARI.**
 - 3.1.Bronza va qadimgi davrlarda kon-metallurgiya.
 - 3.2.Ilk va rivojlangan o'rta asrlarda kon-metallurgiya.
 -
- **XULOSA.**
-

- O'rta Osiyo xalqlari xayotida metallarni o'rni haqida xabar beruvchi dastlabki yozma manbalardan biri Avestodir. Unda Sharq davlatlari va tarixiy-madaniy jihatdan uning tarkibida bo'lgan O'rta Osiyo haqida ma'lumot beriladi. Uning madhiyasida xudo va shu yerlarni eng yaxshi namoyondasi Raxta-Eshtar xaqida kuylanadi.

- Mavzuni o'rganishda O'zbekiston xududida XX asr davomida olib borilgan tarixiy arxeologik va geologik tadqiqotlar natijalari muxim o'rin tutadi. O'zbekistonning iktisodiy xayotida kon-metallurgiya sanoati rivoji muxim o'rin tutishi sababli, XX-asrda O'zbekiston xududida keng kulamda geologik kidiruv ishlari xamda tarixiy arxeologik tadqiqotlar olib borildi.

- Qadimgi metallurgiyaning rivojlanishida zargarlikning roli muhim hisoblangan. Bunday turdagi zargarlik buyumlari bugungi kunga qadar yetib kelgan.

Bronza blaguzuklari

- Mis va bronza davri yodgorliklaridan topilgan ashyolarga asoslanib misdan asosan taqinchoklar, xarbiy qurollarlar, uy-ro'zgor buyumlari yasalgan, degan xulosaga kelishimiz mumkin.

- XX asrning 20 yillari kon-metallurgiya tarixini o'rganishning yangi sifatli bosqichi hisoblanadi. Bu vaqtda Tiyonshon tog'i irmoqlarida doimiy Tojik-Pomir geologik ekspeditsiyasi ish boshlaydi. Bir vaqtda P.P. Ivanov "O'rta Osiyoda konchilik ishi tarixi" asarini e'lon qiladi. Afsuski, bu asar faqat yozma manbalar ma'lumotlari asosida yozilgan bo'lib, geologlar va arxeologlarning tadqiqot natijalari inobatga olinmagan, taxliliy o'rganilmagan natijada asar xronologik, siyosiy va iqtisodiy jihatda xatolarga boy.

- **Farg'ona** vodiysi shimoliy – janubdan Chotqol va Qurama tog'lari hamda Qoramazor bilan, sharqdan Farg'ona tog' tizmalari, janubdan Oloy tog'lari, janubiy – g'arbdan Turkiston tog'lari bilan o'ralgan. O'rta asr sharq geograflari Movaraunnaxr foydali qazilmalari haqida to'liq ma'lumot berish bilan birga, konlarning har birida qanday foydali qazilmalar qazib olinishi haqida maxsus xabar beradi. Geograf Istaxri Farg'ona haqida yozar ekan, "kishilar qo'lida bo'lgan oltin, kumush va simobning katta qismi tashqariga olib chiqib ketilar...Farg'ona tog'laridan mis, temir, oltin va qo'rg'oshin qazib olinishini" ham yozadi.

- XX asrning ikkinchi yarmidan boshlab, tayyor maxsulotni kimyoviy tarkibiga qarab, ruda qaysi kondan qazib olinganligini aniqlash maqsadida bir qator ilmiy ishlar bajarilgan. Shulardan biri I.V. Bagdanova-Berezovskayaning tadqiqot ishlari bo'lib, u Farg'ona xududining metallurgiya maxsulotlarining tarkibini o'rgangan. Bu esa Yu.A. Zadneprovskiyning Farg'ona metallurglari-ning metall ishlab chiqarish o'chog'i bo'lgan Chust madaniyatini hamda Fargona vodiysi tog'lari ayniksa, foydali kazilmalarga boy bo'lganligini aniqlashga imkon beradi.

E'tiboringiz uchun rahmat!